

Конституційний Суд України

вул. Жилянська 14 м. Київ

01033

Андрушко Павло Віталійович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

щодо офіційного тлумачення частини 1 статті 215 Цивільного кодексу України

25.10.2001" \t "_blank" статті 215 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV із змінами та доповненнями, частини 3, 5 та 6 статті 62 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року №606-XIV із змінами та доповненнями у взаємозв'язку з Тимчасовим положенням про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 №68/5 із змінами та доповненнями та Інструкцією з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року №512/5 із змінами та доповненнями

В Рішенні Конституційного суду № 5-рп/2005 зазначено:

Із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і целевозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призволить до сваволі.

Право на моє звернення до Конституційного Суду України передбачено Конституцією України та Законом України „Про Конституційний Суд України”.

Підставою для конституційного звернення є наявність неоднозначного застосування положень Цивільного кодексу України та Закону України «Про виконавче провадження» судами України, і суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це призвело до порушення конституційних прав і свобод заявитика.

Частину 1 статті 215 Цивільного кодексу України

25.10.2001" \t "_blank" статті 215 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV із змінами та доповненнями, частини 3, 5 та 6 статті 62 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV із змінами та доповненнями у взаємозв'язку з Тимчасовим положенням про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 №68/5 із змінами та доповненнями та Інструкцією з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року №512/5 із змінами та доповненнями клопочу розтлумачити, а саме:

розтлумачити припис «Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою – третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.»

розтлумачити приписи «Майно передається на реалізацію за ціною та в порядку, визначеними статтею 58 цього Закону.»

розтлумачити приписи «Не реалізоване на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах протягом двох місяців майно підлягає уцінці державним виконавцем, що проводиться в десятиденний строк з дня визнання прилюдних торгів чи аукціону такими, що не відбулися, або закінчення двомісячного строку реалізації майна на комісійних умовах. У разі нереалізації майна в місячний строк з дня проведення уцінки воно повторно уцінюється в такому самому порядку, але не більш як на 50 відсотків початкової вартості майна.»

розтлумачити приписи «У разі якщо в місячний строк з дня проведення повторної уцінки майно не реалізовано на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах, державний виконавець повідомляє про це стягувачу і пропонує йому вирішити питання про залишення за собою нереалізованого майна, крім майна, конфіскованого за рішенням суду.»

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні положень кодексів України є наявність неоднозначного застосування приписів ЦК України та ЗУ «Про виконавче провадження» судами України – Верховним Судом України, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищим адміністративним судом України, Вищим господарським судом України, апеляційним судом області, районним судом області.

Мета офіційного тлумачення – з'ясувати і роз'яснити волю законодавця,

матеріалізованої в нормі права (усвідомлення та роз'яснення смыслу норм права з метою найбільш правильної їх реалізації).

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 355 Цивільного процесуального кодексу України (далі - ЦПК України) заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 111-16 Господарського процесуального кодексу України заява про перегляд судових рішень у господарських справах може бути подана з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Верховний Суд України в своїх Постановах НЕОДНОРАЗОВО визнавав факт неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права(ст.215 ЦКУ та 62 ЗУ «Про виконавче провадження», що спричинило до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Фактично, підстави перегляду ВСУ збігаються з правою позицією Конституційного Суду України викладеною в ухвахах, в т.ч. від 12 травня 2010 року № 31-у/2010 щодо наявності неоднозначного(різного,неоднакового) застосування одних і тих самих норм за однакових юридично значимих обставин у справі(у подібних правовідносинах).

Тобто, ВСУ переглядав рішення ВГСУ та ВССУ з мотивів - неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Так, з приводу неоднозначності, поняття якого міститься зокрема в Ухвалі КСУ від 16.11.2006 року №13-у та однакових обставин, повідомляю наступне:

09 вересня 2013 року відділом державної виконавчої служби районного управління юстиції в особі начальника з філією 25 приватного підприємства було укладено договір про надання послуг з організації і проведення прилюдних торгов з реалізації арештованого нерухомого майна а саме: земельної ділянки, що розташована за адресою:

30 вересня 2013 року відповідно до вищевказаного договору філією 25 приватного підприємства було проведено прилюдні торги з реалізації вищевказаного арештованого нерухомого майна, проте реалізація

арештованого нерухомого майна не відбулася у звязку з відсутністю купівельного попиту. На підставі цього 07.10.2013 заступником начальника відділу державної виконавчої служби районного управління юстиції був складений акт про уцінку нереалізованого нерухомого майна на 30%.

31 жовтня 2013 року відповідно до згаданого договору були проведені повторні прилюдні торги з реалізації зазначеного нерухомого майна, але реалізація цього майна знову не відбулась у звязку з відсутністю купівельного попиту. Та, 04.11.2013 заступником начальника відділу державної виконавчої служби районного управління юстиції складено акт про уцінку арештованого нерухомого майна на 50%.

26 листопада 2013 року філією 25 приватного підприємства були проведені треті прилюдні торги з реалізації згаданого майна.

Згідно до протоколу проведення прилюдних торгів з реалізації нерухомого майна № , переможцем торгів з реалізації арештованого нерухомого майна став я, який запропонував грн..

На підставі протоколу заступником начальника відділу державної виконавчої служби 29.11.2013 складено акт про реалізацію нерухомого майна з прилюдних торгів.

На підставі цих документів я отримав свідоцтво про придбання нерухомого майна з прилюдних торгів №

Рішенням Козелецького районного суду Чернігівської області від 03.12.2015 року у справі № 734/580/15-ц задоволені позовні вимоги - <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54498778> та визнано прилюдні торги недійсними, скасовано протокол проведення прилюдних торгів, скасовано акт проведення прилюдних торгів, скасовано свідоцтво та повернуто у власність позивача придбану мною земельну ділянку.

Ухвалою апеляційного суду Чернігівської області від 10.03.2016 року у справі № 734/580/15-ц мою апеляційну скаргу відхилено, а рішення Козелецького районного суду Чернігівської області від 03.12.2015 року у справі № 734/580/15-ц залишено без змін - <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56419643> .

В рішеннях суди застосовують приписи статті 215 ЦКУ та Закон України «Про виконавче провадження», посилаються на правові висновки Верховного Суду України: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42202979>, який стосується ПЛОТЕЧНОГО майна: застосовуються загальні норми, що регулюють правовідносини з реалізації нерухомого майна з прилюдних торгів, - норми Закону України № 606-XIV та Тимчасового положення та <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42202979>

[ourt.gov.ua/Review/42685793](http://reyestr.court.gov.ua/Review/42685793): Отже, при розгляді питання про дотримання при проведенні торгів положень пункту 3.11 Тимчасового положення суди мають установити, чи було письмово повідомлено, зокрема, боржника про дату, час, місце проведення прилюдних торгів та про стартову ціну, за якою майно пропонується до продажу. При цьому під письмовим повідомленням слід розуміти не тільки направлення відповідних відомостей зазначеним особам у письмовому вигляді, а й отримання цими особами відомостей, які мають бути їм повідомлені. Отже, за загальним змістом термін «повідомлення» включає в себе не тільки направлення відомостей, з якими особа має бути обізнанаю, а й отримання цією особою зазначених відомостей та <http://reyestr.court.gov.ua/Review/44749649> : Отже, прилюдні торги, які відбулися 16 травня 2013 року були фактично третіми, що суперечить Тимчасовому положенню (у редакції, яка була чинною на час проведення торгів), яким передбачено виключно перші та повторні торги. Крім того, суди встановили, що гарантійний внесок за участь у торгах одним з їх учасників - ОСОБА_11 було сплачено лише о 15 год. 10 хв., тобто вже після закінчення самих прилюдних торгів, що також є порушенням Тимчасового положення.

На такі правові позиції ВСУ послався суд під час вирішення спору, де я є відповідачем по майну, яке не є іпотечним.

Разом з тим, існує й інша правова позиція того ж таки, Верховного Суду України, які кардинально відрізняються від вищезазначених та застосовують статтю 215 ЦКУ і ст.62 ЗУ «Про виконавче провадження» неоднозначно(по різному,неоднаково) за однакових юридично значимих обставин у справі(у подібних правовідносинах):

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/53660468> - У поданій до Верховного Суду України заявлі ОСОБА_7 просить скасувати ухвалу суду касаційної інстанції та залишити в силі рішення апеляційного суду в частині визнання прилюдних торгів недійсними та змінити рішення апеляційного суду в частині застосування наслідків недійсності правочину, посилаючись на неоднакове застосування касаційним судом одних і тих самих норм матеріального права, а також на невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції викладеному у постанові Верховного Суду України висновку щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права, а саме пункту 3.11 Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна (далі - Тимчасове положення), статей 203, 215 ЦК України. Заслухавши суддю-доповідача, перевіривши доводи заяви, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява підлягає задоволенню. Отже, при розгляді питання про дотримання при проведенні торгів положень пункту 3.11 Тимчасового положення суди мають установити, чи було письмово повідомлено, зокрема, боржника про дату, час, місце проведення прилюдних торгів та про стартову ціну, за якою майно пропонується до продажу. Проте, сам по собі факт неналежного повідомлення боржника про проведення прилюдних торгів не може бути підставою для визнання таких недійсними. Головна умова, яка повинна бути встановлена судами, це наявність порушень, що могли вплинути на результат торгів, а тому окрім наявності порушення норм закону при проведенні прилюдних торгів повинно бути присутнє порушення прав і законних інтересів

не буде продано торгівельною організацією, то державний виконавець повідомляє про це стягувача і пропонує йому визначитися щодо залишення за собою непроданого майна (абз. 3 п. 5.12.2 Інструкції). З системного аналізу наведених норм матеріального права вбачається, що майно має бути виставлено на треті прилюдні торги в межах місячного строку після його повторної уцінки.

<http://revestr.court.gov.ua/Review/43050812>(слід звернути увагу) - Враховуючи, що філією № 02 ПП «Нива-В.Ш» під час здійснення процедури реалізації майна боржника ОСОБА_7 на аукціоні були порушені встановлені законодавством правила проведення торгів, визначені Порядком, зокрема, після того як аукціон не відбувся двічі, майно не було знято з аукціону та не було повідомлено про дані обставини державного виконавця, реалізація майна була проведена з порушенням Порядку, а відтак результати такого продажу слід визнати недійсними. Рішенням Вінницького міського суду Вінницької області від 22 липня 2014 року, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Вінницької області від 29 серпня 2014 року, у задоволенні позову ПАТ «КБ «Надра» до відділу Державної виконавчої служби Літинського районного управління юстиції Вінницької області, ПП «Нива-В.Ш» в особі філії № 2, ОСОБА_6 про визнання недійсними результатів прилюдних торгів, визнання недійсними протоколу з реалізації арештованого майна та акта про проведення аукціону з реалізації арештованого майна відмовлено. Відповідно до ч. ч. 5, 6 ст. 62 Закону України «Про виконавче провадження» не реалізоване на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах протягом двох місяців майно підлягає уцінці державним виконавцем, що проводиться в десятиденний строк з дня визнання прилюдних торгів чи аукціону такими, що не відбулися, або закінчення двомісячного строку реалізації майна на комісійних умовах. Майно може бути уцінене не більш як на 30 відсотків. У разі не реалізації майна в місячний строк з дня проведення уцінки воно повторно уцінюється в такому самому порядку, але не більш як на 50 відсотків початкової вартості майна.

<http://revestr.court.gov.ua/Review/48127561> - Частиною п'ятою статті 62 Закону № 606-XIV встановлено, що не реалізоване на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах протягом двох місяців майно підлягає уцінці державним виконавцем, що проводиться в десятиденний строк з дня визнання прилюдних торгів чи аукціону такими, що не відбулися, або закінчення двомісячного строку реалізації майна на комісійних умовах. Майно може бути уцінене не більш як на 30 відсотків. У разі нереалізації майна в місячний строк з дня проведення уцінки воно повторно уцінюється в такому самому порядку, але не більш як на 50 відсотків початкової вартості майна.

З вищезазначених судових рішень вбачається неоднакове застосування судами одних і тих самих норм матеріального права ст.62 ЗУ «Про виконавче провадження», що спричинило до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Суди не враховують юридичну силу статті Закону та підзаконного акта, їх колізію під час регулювання одних і тих же правовідносин, пов'язаних з повторною уцінкою та проведенням третіх торгів.

Спеціальним Законом є Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про виконавче провадження" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» від 04.11.2010 року № 2677-VI, яким викладено статтю 62 Закону України «Про виконавче провадження» у новій

редакції, текст якої нівелює оскаржувані пункти Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 27 жовтня 1999 року № 68/5, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 року за №745/4038.

Крім того, дане Тимчасове положення затверджено відповідачем на виконання статей 61, 68 Закону України «Про виконавче провадження»:

Стаття 61. Передача стягувачу предметів, зазначених у виконавчому документі

Стаття 68. Умови звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника.

Тобто, дане Тимчасове положення затверджене на виконання статей Закону, які не мають відношення до реалізації майна, на яке звернуто стягнення у виконавчому провадженні.

Безпосередньо порядок реалізації майна, на яке звернуто стягнення визначено ЛІШЕ у статті 62 Закону України «Про виконавче провадження» - Стаття 62. Реалізація майна, на яке звернено стягнення та в Інструкції з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року №512/5, в пунктах 4.5.10, 4.5.11 та 4.5.12...

Так, приписами статті 62 Закону України «Про виконавче провадження», яка змінена та чинна з 2011 року, якими визначено:

У разі нереалізації майна в місячний строк з дня проведення уцінки воно повторно уцінюється в такому самому порядку, але не більш як на 50 відсотків початкової вартості майна.

У разі якщо в місячний строк з дня проведення повторної уцінки майно не реалізовано на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах, державний виконавець повідомляє про це стягувачу і пропонує йому вирішити питання про залишення за собою нереалізованого майна, крім майна, конфіскованого за рішенням суду.

Така ж правова позиція викладена в Інструкції з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року №512/5, в пунктах 4.5.10, 4.5.11 та 4.5.12 –

4.5.10. У разі якщо майно не було продано у зв'язку з відсутністю попиту, воно підлягає уцінці державним виконавцем відповідно до чинного законодавства, яка проводиться в десятиденний строк з дня визнання

прилюдних торгів чи аукціону такими, що не відбулися, або закінчення строку реалізації майна на комісійних умовах. Про проведення уцінки майна державним виконавцем складається акт, у якому зазначаються реквізити виконавчого документа та номер виконавчого провадження, вартість майна, за якою воно передавалося на реалізацію, вартість майна після уцінки. Про проведення уцінки майна та її результати державний виконавець не пізніше наступного робочого дня після її проведення повідомляє спеціалізовану організацію, що здійснює реалізацію майна.

4.5.11. Якщо майно не було реалізовано в установленому порядку після його уцінки, державний виконавець проводить повторну уцінку в порядку, визначеному підпунктом 4.5.10 цього пункту.

4.5.12. Якщо майно не було реалізовано в установленому порядку після його повторної уцінки, державний виконавець пропонує стягувачу (стягувачам) залишити це майно за собою.

Тобто, державний виконавець, відповідно до Закону та Інструкції ЗОБОВЯЗАНИЙ провести уцінку та повторну уцінку, що прямо вказує на те, що торги проводяться за оцінкою суб'єкта оціночної діяльності 1 раз, після уцінки 2 раз та після повторної уцінки третій раз і тільки після того, як майно не було реалізовано в установленому порядку після його повторної уцінки, ВОНО ЗНІМАЄТЬСЯ з ТОРГІВ і державний виконавець пропонує стягувачу (стягувачам) залишити це майно за собою.

Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про виконавче провадження" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» від 04.11.2010 року № 2677-VI Закон України «Про виконавче провадження» викладено в новій редакції і Прикінцевими та переходними положеннями ЗОБОВЯЗАНО - Кабінету Міністрів України: забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів, що суперечать п'ому Закону, та прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації п'ого Закону.

Так, Міністерство юстиції України виконало припис Прикінцевих та переходних положень лише частково, затвердивши Інструкції з організації примусового виконання рішень та внісши зміни до Порядку реалізації арештованого майна затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 15.07.1999 року № 42/5, де ПЕРЕДБАЧИЛИ ПОВТОРНУ УЦІНКУ та ТРЕТИ ТОРГИ - майно (лот), яке виставлене але не продане на аукціоні, підлягає уцінці відповідно до статті 62 Закону України "Про виконавче провадження".

Як вбачається з приписів вищезазначених актів, норма Закону передбачає

треті прилюдні торги та повторну уцінку майна боржника і вона є нормою, яка підлягає застосуванню.

Крім того, щодо неоднакового застосування судами касаційної інстанції положень статті 62 Закону України "Про виконавче провадження" варто наголосити й на наступні рішення ВСУ:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/41735966> - Аналіз норм з точки зору колів'ї загальної та спеціальної норм дає підстави для висновку про те, що у разі, коли прилюдні торги з продажу майна проводились на виконання судового рішення про стягнення кредитної заборгованості, а судове рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки відсутнє, то при вирішенні судом питання про наявність чи відсутність порушення встановлених законодавством правил проведення торгів норми Закону України № 898-IV до спірних правовідносин не застосовуються, а застосовуються загальні норми, що регулюють правовідносини з реалізації нерухомого майна з прилюдних торгів, - норми Закону України 606-XIV та Тимчасового положення.

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/29624900> - Правовий аналіз положень указаного Закону та Інструкції свідчить про те, що вони не встановлюють порядку та правил проведення прилюдних торгів, а лише закріплюють, як і ст. 650 ЦК України, такий спосіб реалізації майна, як його продаж на прилюдних торгах, і відсилають до інших нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Міністерства юстиції України, якими визначається порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого майна (ст. 62 Закону України «Про виконавче провадження» та пп. 5.11, 5.12 Інструкції).

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/41242767> - Частиною п'ятою статті 62 Закону України "Про виконавче провадження", пунктом 7.1 Тимчасового положення, абзацом третім пункту 5.12.2 Інструкції про проведення виконавчих дій, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 15 грудня 1999 року № 74/5 і зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 15 грудня 1999 року за № 865/4158, передбачено підстави й порядок призначення повторних прилюдних торгів, а також порядок уцінки нереалізованого майна. Так, у разі відсутності покупців або наявності тільки одного покупця та з інших визначених Тимчасовим положенням причин прилюдні торги вважаються такими, що не відбулися. У такому разі призначаються повторні прилюдні торги, на яких стартова ціна лота може бути зменшена, але не більше ніж на 30 відсотків. Уцінка майна проводиться державним виконавцем у десятиденний строк з дня визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, після чого реалізація майна за вказаною ціною повинна бути проведена впродовж місяця з дня проведення уцінки.

Крім того, щодо неоднакового застосування судами касаційної інстанції положень статті 215 Цивільного кодексу України варто наголосити й на наступні рішення ВСУ:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/28841858>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43006508>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42685793>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40352210>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53660468>,
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/27226081>,

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/29624900>,

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/41242767>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42202974>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/33770799>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54156785>, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36756760>,
[http://reyestr.court.gov.ua/Review/42685793...](http://reyestr.court.gov.ua/Review/42685793)

У разі існування неузгодженості між актами, виданими одним й тим же органом, але які мають різну юридичну силу, застосовується акт вищої юридичної сили. Наприклад, у випадку суперечності норм закону та Конституції України (254к/96-ВР), які прийняті Верховою Радою України - колізія вирішується на користь Конституції, яка має найвищу юридичну силу.

Так, Конституційним Судом України наголошено, що дію нормативно-правового акта в часі треба розуміти як таку, що починається з моменту набрання цим актом чинності і припиняється з втратою ним чинності, тобто до події чи факту застосовується той закон або інший нормативно-правовий акт, під час дії якого вони настали або мали місце. Дія закону чи іншого нормативно-правового акта поширюється тільки на ті відносини, які виникли після набуття ним чинності. Це є однією з найважливіших гарантій правової стабільності, впевненості суб'єктів права в тому, що їх правове становище не погіршиться з прийняттям нового закону чи іншого нормативно-правового акта.

Листом Міністерства юстиції України від 29.04.2011 № 5149-0-26-11-18 надано роз'яснення законодавства та повідомлено: «Щодо усунення суперечностей між положеннями нормативно-правових актів зауважуємо, що при розв'язанні таких правових колізій, як правило, застосовуються загальновизнані прийоми тлумачення правових норм (надання переваги нормі, що має вищу юридичну силу, а у разі виявлення суперечностей (колізій) між положеннями різних нормативно-правових актів, які мають однакову юридичну силу, застосовуються положення нормативно-правового акта, який прийнято пізніше або який є спеціальним тощо).

Натомість одні суди застосовують приписи статті 62 Закону України «Про виконавче провадження», зазначаючи про повторну уцінку та треті торги, а інші, в тому числі й Верховний Суд України, застосовує приписи Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 №68/5, вказуючи на неможливість проведення повторної уцінки державним виконавцем та незаконністю проведення третіх прилюдних торгів.

Крім того, не слід забувати про практику Європейського Суду з прав людини в частині неодноразового визнання порушення права мирно володіти своїм майном:

При розгляді справи «Стретч проти Об'єднаного Королівства»,

Європейський суд з прав людини виходив з того, що передбачене договором оренди право орендаря на продовження цього договору має економічну цінність і юридично належить орендарю (тобто, укладаючи договір оренди, орендар обґрунтовано розраховував на продовження договору оренди). У зв'язку з цим Європейський суд з прав людини дійшов висновку, що майнове право орендаря, передбачене договором оренди, є «власністю» в розумінні статті 1 Протоколу 1 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і підлягає застосуванню при здійсненні захисту цих майнових прав.

Я ж купуючи майно обґрунтовано розраховував, що земельна ділянка мені у власність.

У пункті 21 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Федоренко проти України» від 30 червня 2006 року, в якому визначено, що відповідно до прецедентного права органів, що діють на підставі Конвенції, право власності може бути «існуючим майном», або копіями, включаючи позови, для задоволення яких позивач може обґрунтовувати їх принаймні «виправданими очікуваннями» щодо отримання можливості ефективного використання права власності.

Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях у справах «Мелахер та інші проти Австрії» від 19.12.1998 р., «Бурдов проти Росії» від 07.05.2002 р., «Прессос Компанія Нав'єра С.А.» та інші проти Бельгії» від 28.10.1995 р., «Пайн Велі Девелопмент Лтд.» та інші проти Ірландії» від 23.10.1991 р. визначив, що під поняттям «майно» розуміється не лише майно, яке належить особі на праві власності згідно із законодавством країни, в якій виник спір, а також під даним поняттям можуть бути прибутки, що випливають з власності, кошти, належні заявникам на підставі судових рішень, «активи», які можуть виникнути, «правомірні очікування»/«законні сподівання» особи.

Концепція «майна» в розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції має автономне значення, тобто не обмежується власністю на матеріальні речі та не залежить від формальної класифікації у внутрішньому праві: певні інші права та інтереси, що становлять активи, також можуть вважатися «правом власності», а відтак, і «майном». До таких активів може відноситися право оренди (рішення у справі «Іагрідіс проти Греції» від 25.03.1999 р., заява №311107/96, п.54).

Окремої уваги заслуговує питання «правомірних очікувань» особи щодо отримання права на оренду земельної ділянки, адже, право оренди виникає не раніше укладання відповідного договору, а період часу між ухваленням рішення про надання землі в оренду та укладанням договору може бути значним. У справі «Пайн Велі Девелопмент ЛТД» та інші проти Ірландії» Європейський суд з прав людини постановив, що статтю 1 Першого протоколу до Конвенції можна застосовувати для захисту «правомірних очікувань» щодо певного стану речей (у майбутньому), оскільки їх можна вважати складовою частиною

власності. «Правомірні очікування» виникають у особи, якщо нею було дотримано всіх вимог законодавства для отримання відповідного рішення уповноваженого органу, а тому вона мала усі підстави вважати таке рішення є дійсним та розраховувати на певний стан речей.

З наведеного вбачається, що, по-перше, особа, якій відповідним рішенням надано право користування земельною ділянкою, набуває право власності на майно у вигляді правомірних очікувань щодо набуття у майбутньому права володіння майном (право оренди) ще до укладення відповідного договору оренди на виконання даного рішення, по-друге, після укладення відповідного договору оренди у особи виникає право мирно володіти майном, яким є майнові права (право оренди) протягом певного строку.

При цьому, право власності на майно у вигляді як правомірних очікувань, так і майнового права (права оренди), є об'єктом правового захисту згідно зі ст. 1 Першого протоколу до Конвенції та національного законодавства України.

Слід зазначити, що Вишким господарським судом України дедалі частіше застосовуються положення ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції та практика Європейського суду з прав людини, зокрема, правові висновки, викладені у рішенні «Стретч проти Сполученого Королівства», у спорах про правомірність надання земельних ділянок в оренду. Як приклад можна навести постанови Вишкого господарського суду України від 16.12.2014 р. у справі №916/1735/14 та у справі №916/1051/14, від 02.06.2014 р. у справі №910/4293/13, від 19.11.2014 р. у справі №916/1050/14 та інші. Проте наявність у судовій практиці таких правових висновків щодо неприпустимості визнання недійсним договору, згідно з яким особа отримала в оренду майно від держави, та подальше позбавлення її цього майна лише з мотивів порушення державним органом закону при прийнятті відповідного рішення, є швидше виключенням з правила, ніж самим правилом.

Справа «Рисовський проти України» (Заява № 29979/04): Суд підкреслює особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб (див. рішення у справах «Беєлер проти Італії» [ВП] (Beyeler v. Italy [GC]), заява № 33202/96, п. 120, ECHR 2000-I, «Онер'їлдіз проти Туреччини» [ВП] (Oneryildiz v. Turkey [GC]), заява № 48939/99, п. 128, ECHR 2004-XII, «Megadat.com S.r.l. проти Молдови» (Megadat.com S.r.l. v. Moldova), заява № 21151/04, п. 72, від 8 квітня 2008 року, і «Москаль проти Польщі» (Moskal v. Poland), заява № 10373/05, п. 51, від 15 вересня 2009 року). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок (див., наприклад, рішення у справах «Лелас проти Хорватії» (Lelas v. Croatia), заява № 55555/08, п. 74, від 20 травня 2010 року, і

«Тошкуце та інші проти Румунії» (Toscuta and Others v. Romania), заява № 36900/03, п. 37, від 25 листопада 2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у цивільних правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси (див. зазначені вище рішення у справах «Онер'їлдіз проти Туреччини» (Oneryildiz v. Turkey), п. 128, та «Беєлер проти Італії» (Beyeler v. Italy), п. 119).

З іншого боку, потреба виправити минулу «помилку» не повинна непропорційним чином втрутатися в нове право, набуте особою, яка покладалася на легітимність добросовісних дій державного органу (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «Пінкова та Пінк проти Чеської Республіки» (Pincova and Pine v. the Czech Republic), заява № 36548/97, п. 58, ECHR 2002-VIII). Іншими словами, державні органи, які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків (див. зазначене вище рішення у справі «Лелас проти Хорватії» (Lelas v. Croatia), п. 74). Ризик будь-якої помилки державного органу повинен покладатися на саму державу, а помилки не можуть виправлятися за рахунок осіб, яких вони стосуються (див., серед інших джерел, *mutatis mutandis*, зазначене вище рішення у справі «Пінкова та Пінк проти Чеської Республіки» (Pincova and Pine v. the Czech Republic), п. 58, а також рішення у справі «Гаші проти Хорватії» (Gashi v. Croatia), заява № 32457/05, п. 40, від 13 грудня 2007 року, та у справі «Трго проти Хорватії» (Trgo v. Croatia), заява № 35298/04, п. 67, від 11 червня 2009 року). У контексті скасування помилково наданого права на майно принцип «належного урядування» може не лише покладати на державні органи обов'язок діяти невідкладно, виправляючи свою помилку (див., наприклад, рішення у справі «Москаль проти Польщі» (Moskal v. Poland), п. 69), а й потребувати виплати відповідної компенсації чи іншого виду належного відшкодування колишньому добросовісному власникові (див. зазначені вище рішення у справах «Пінкова та Пінк проти Чеської Республіки» (Pincova and Pine v. the Czech Republic), п. 53, та «Тошкуце та інші проти Румунії» (Toscuta and Others v. Romania), п. 38).

Однак, на думку Суду, незалежно від будь-яких фінансових наслідків, розчарування, яке, природно, може виникнути у результаті такої триваючої ситуації невизначеності, саме по собі становить непропорційний тягар, який було ще більше посилено відсутністю будь-якого відшкодування за нескінчену неможливість формальної реалізації заявником його права на земельну ділянку.

«Якість» закону

Як зазначалося вище, згідно зі ст. 1 Протоколу № 1 ніхто не може бути позбавлений права власності інакше, як на умовах, передбачених законом.

У розумінні Європейського суду з прав людини закон не визнається законом, якщо він не відповідає вимозі «якості закону». Під якістю закону наразі розуміється його точність і зрозумілість.

Іншими словами, якщо обов'язок сплати податку передбачено законом, що не відповідає умові «якості закону», то сплата такого податку суперечить ст. 1 Протоколу № 1.

У справі Щокін проти України (2010 рік, заяви № 23759/03 та № 37943/06) та справі Серков проти України (2011 рік, заява 39766/05) Європейський суд з прав людини визнав факт порушення ст. 1 Протоколу № 1 з огляду на недодержання вимоги щодо «якості» податкових законів.

У справі Щокін проти України Європейський суд з прав людини визнав «неякісним» закон, яким визначалася ставка прибуткового податку з громадян, що застосувалася до доходів, отриманих не за місцем основної роботи. На момент оподаткування відповідних операцій Декрет Кабінету Міністрів «Про прибутковий податок з громадян» передбачав застосування до таких доходів фіксованої 20% ставки, а Указ Президента України «Про збільшення неоподатковуваного мінімуму та ставки прогресивного оподаткування доходів громадян» – прогресивної ставки.

Посилаючись на принцип конфлікту інтересів, закріплений у податковому законодавстві України, суд вказав на необхідність застосування підходу, більш сприятливого для платника податку, тобто застосування фіксованої, а не прогресивної ставки прибуткового податку.

Подібні висновки Європейський суд з прав людини зробив і у справі Серков проти України. У цій справі ним було встановлено відсутність «якості закону» у суперечливих положення Закону України «Про податок на додану вартість» та Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» в частині, що стосується необхідності сплати ПДВ платниками єдиного податку-фізичними особами при імпорті товарів на митну територію України.

Тобто, в моїй справі
апеляційний суд
Цивільного кодексу України

районний суд
області, застосували частини 1 статті 215

25.10.2001" \t "_blank" статті 215 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV із змінами та доповненнями, частини 3, 5 та 6 статті 62 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV із змінами та доповненнями у взаємозв'язку з Тимчасовим положенням про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 №68/5 із змінами та доповненнями та Інструкцією з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року № 512/5 із змінами та доповненнями, але не врахували колізію норм Закону та підзаконного акта, обрали «вигідні» їм висновки Верховного Суду України, які

кардинально різняться між собою, що має наслідком порушення моїх прав та можливе завдання збитків державному бюджету.

<http://lawyers.in.ua/ukr/blog/art-119-vozmozhno-li-istrebovat-imushchestvo-ot-dobrosovesnogo-priobretatelya-esli-ono-bilo-prodano-v-poryadke-ustanovlenom-dlya-ispolneniya-sudebnih-resheniy/> - Навіть Європейський суд з прав людини, розглядаючи справи, стороною в яких виступає Україна, традиційно вказує на неякісність вітчизняного законодавства та його невідповідність міжнародним стандартам (наприклад, рішення від 5 липня 2012 року по справі «Головань проти України»). Тому різне, часом повністю протилежне, застосування одних і тих же правових норм у різних випадках вже не дуже дивує.

Саме з метою недопущення подальшого неоднозначного тлумачення та трактування і застосування певних правових норм я звертаюсь до Конституційного Суду України за офіційним тлумаченням цих норм.

Практичну необхідність в офіційному тлумаченні вказаних положень обґрунтую потребою з'ясувати і роз'яснити волю законодавця, матеріалізованої в нормі права (усвідомлення та роз'яснення смислу норм права з метою найбільш правильної їх реалізації).

Враховуючи вищевикладене та керуючись чинним законодавством, прошу:

1. Прийняти конституційне звернення та відкрити конституційне провадження.

Надати офіційне тлумачення частини 1 статті 215 Цивільного кодексу України

2. 25.10.2001" \t "_blank" статті 215 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV із змінами та доповненнями, частини 3, 5 та 6 статті 62 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV із змінами та доповненнями у взаємозв'язку з Тимчасовим положенням про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 № 68/5 із змінами та доповненнями та Інструкцією з організації примусового виконання рішень затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 року № 512/5 із змінами та доповненнями:

а. розтлумачити припис «Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.»

- b. розтлумачити приписи «Майно передається на реалізацію за ціною та в порядку, визначеними статтею 58 цього Закону.»
- c. розтлумачити приписи «Не реалізоване на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах протягом двох місяців майно підлягає уцінці державним виконавцем, що проводиться в десятиденний строк з дня визнання прилюдних торгів чи аукціону такими, що не відбулися, або закінчення двомісячного строку реалізації майна на комісійних умовах. У разі нереалізації майна в місячний строк з дня проведення уцінки воно повторно уцінюється в такому самому порядку, але не більш як на 50 відсотків початкової вартості майна.»
- d. розтлумачити приписи «У разі якщо в місячний строк з дня проведення повторної уцінки майно не реалізовано на прилюдних торгах, аукціонах або на комісійних умовах, державний виконавець повідомляє про це стягувачу і пропонує йому вирішити питання про залишення за собою нереалізованого майна, крім майна, конфіскованого за рішенням суду.»

3. Задоволити клопотання.

Додаток:

2 примірники конституційного звернення від 18.03.2016 року на 38 арк.

3 примірники копій та роздруківок судових рішень, зазначених в цьому зверненні на 38 арк.

18.03.2016 року Андрушко Павло Віталійович